Peace & Development in the North-East: Prospects and Constraints

Editor

Dr. Bidyut Bora

Peace & Development in the North-East: Prospects and Constraints

A collection of the research papers submitted at the ICSSR sponsored National Seminar on "Peace and Development in the North-East: Prospects and Constraints", organised by Department of Political Science, Jorhat College on 22nd and 23rd February 2019, edited by Bidyut Bora, Assistant Professor, Department of Political Science, Jorhat College.

Copyright: Jorhat College Publication Cell.

First Edition: 18th March, 2020

Cover : Dr. Bidyut Bora

Price: 600.00

ISBN : 978-81-938575-9-3

Printed at: Delta Commercial, Bongal Pukhuri, Jorhat

Disclaimer: The Editor and the Publisher, IN NO WAY, is respon sible for the originality, authenticity and plagiarism published in the content of the research papers.

• Historical Evolution of Demands for Sovereignty in North East India: A Study of Assam,Nagaland and Mizoram	❑ **Dr. Soumitra Puzari**	343
• Finding a Middle Path: A Close Reading of Verrier Elwin's *A Philosophy for NEFA*	❑ **Subhrajyoti Chanda**	350
• Ethnic Identity Conflict in Assam: A Sociological Analysis	❑ **Swapnajyoti Borah**	358
• উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ 'অসম' মুলুকত তাত্ত্বিক আৰু সাংস্কৃতিক সংকট : জাতীয় সংগঠনৰ ভূমিকা আৰু ৰাজনৈতিক আদৰ্শ	❑ কুশল কুমাৰ দাস	360
• শান্তি স্থাপনত মোবাইলৰ ভূমিকা	❑ মুনমী বৰা, নমিতা শইকীয়া	381
• অবৈধ প্ৰব্ৰজনত বিধ্বস্ত অসমত সমস্যাৰ কলহ: বৈধ প্ৰব্ৰজন 'নাগৰিকত্ব সংশোধনী বিধেয়ক -২০১৬'	❑ ঋতুপৰ্ণা তাঁতী	389
• অসমীয়া সমাজত শান্তি আৰু সমন্বয় স্থাপনৰ ক্ষেত্ৰত নামঘৰ আৰু সত্ৰৰ ভূমিকা	❑ পদ্মাবৃতা গোস্বামী, পূজা কলিতা, ৰাজলক্ষ্মী শাতিনা	396
• সময়ৰ অসমীয়া জাতি গঠন প্ৰক্ৰিয়া আৰু অসমৰ জনগোষ্ঠীয় চেতনাৰ দ্বন্দ্ব : অতীত, বৰ্তমান আৰু ভৱিষ্যত	❑ ড° জ্যোতিৰ্ময় বৰমটৈ	404
• স্বাধীনতা আন্দোলনত গোলাঘাট জিলাৰ মুগাহাৰী সংগ্ৰামী মিচিং নাৰীৰ এটি আলোচনা	❑ তৰুণ পাইং	413

স্বাধীনতা আন্দোলনত গোলাঘাট জিলাৰ দুগৰাকী সংগ্ৰামী মিচিং নাৰীঃ এটি আলোচনা

তৰুণ লইং
সহকাৰী অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ
যোৰহাট কলেজ

অৱতৰণিকা ঃ

দেশপ্ৰেমৰ আদৰ্শৰে উদ্বুদ্ধ হৈ অনেক নাৰীয়ে নেতৃত্ব লৈ সময়ে সময়ে বিপ্লৱ চলাই যোৱা দেখিবলৈ পোৱা যায়। এইক্ষেত্ৰত বৃটিছৰ বিৰুদ্ধে যুঁজ কৰা ঝাঁচীৰ ৰাণী লক্ষ্মীবাই, ৰাণী গাইডিলো আদিৰ কথা উল্লেখ কৰিব পাৰি। মানৰ আক্ৰমণৰ সময়ত মান সেনাক চকুত ধূলি দি পলাই অহা মিচিং নাৰী 'যাকা মিৰীমী'ৰ কথা আজিও মিচিং সমাজত কিংবদন্তী ৰূপে প্ৰচলিত হৈ আছে।

অন্যহাতেদি ৰজাৰ অত্যাচাৰ সহিব নোৱাৰি অপ্সু খাকামপীয়ে (কেকোকপী গাঁৱৰ ধুনি জনাজাত) জনমত গঠন কৰি নাৰীৰ অধিকাৰৰ বাবে যুঁজ দি কাৰ্বি সমাজৰ বাবেই নহয় সমগ্ৰ নাৰী জাতিৰ বাবে অমৰ চানেকি হৈ নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰি গৈছে। তদুপৰি জয়া থাওচেনৰ দৰে ডিমাচা নাৰীয়েও 'ডিমাছা নেশ্যনেল আৰ্মি' গঠন কৰি নাগালেণ্ডত বৃটিছ সৈন্যৰ বিৰুদ্ধে যুদ্ধ কৰি মৃত্যুবৰণ কৰাৰ উদাহৰণো দেখিবলৈ পোৱা যায়। বৃটিছ সাম্ৰাজ্যবাদক ভমকাবলৈ সৈ চিপাহীৰ অত্যাচাৰকো নেওচা নামানি দেশৰ স্বাধীনতা আন্দোলনত দুগৰাকী মিচিং নাৰীয়ে সক্ৰিয়ভাৱে অংশগ্ৰহণ কৰি অনেক অত্যাচাৰ সহিবলগীয়া হৈছিল।

আলোচনা পত্ৰখনৰ উদ্দেশ্য ঃ

১) ভাৰতবৰ্ষৰ স্বাধীনতা আন্দোলনত মিচিংসকলৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে চমু আলোচনা আগবঢ়োৱা।

২) শ্বহীদ কমলা মিৰিৰ নেতৃত্বত হোৱা স্বাধীনতা আন্দোলনৰ গোলাঘাট জিলাৰ দুগৰাকী সংগ্ৰামী নাৰীৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে আলোচনা আগবঢ়োৱা।

৩) প্ৰমিলা মেদক আৰু বগীমিলা মৰাঙৰ বৃটিছৰ লগত হোৱা সংঘাত সম্পৰ্কে আলোকপাত দাঙি ধৰা।

৪) প্ৰমিলা মেদক আৰু বগীমিলা মৰাঙৰ সামাজিক ক্ষেত্ৰখনলৈ আগবঢ়োৱা অৱদান সম্পৰ্কে চমু আভাস দাঙি ধৰা।

পদ্ধতি ঃ

আলোচনা পত্ৰখন প্ৰস্তুত কৰোতে প্ৰধানকৈ বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতি অৱলম্বন কৰা হৈছে। প্ৰাথমিক তথ্য হিচাপে শ্বহীদ কমলা মিৰি, প্ৰমিলা মেদক আৰু বগীমিলা মৰাঙৰ ঘৰত গৈ তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হৈছে। দ্বিতীয়ক তথ্য হিচাপে বিভিন্ন আলোচনী, স্মৃতিগ্ৰন্থ, বাতৰি কাকত, প্ৰবন্ধ আদিৰ সহায় লোৱা হৈছে।

মূল আলোচনা ঃ

মিচিংসকলৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামৰ ইতিহাস ১৯১৮ চনৰ পৰা আৰম্ভ হৈছিল বুলি ক'ব পাৰি। কিয়নো ১৯১৮ চনত লক্ষীমপুৰ জিলাৰ ঢকুৱাখনাত মোহন পামেৰ নেতৃত্বত হোৱা আন্দোলন যদিও বৃটিছৰ বিৰুদ্ধে প্ৰত্যক্ষভাৱে হোৱা নাছিল তথাপিও ক'ব পাৰি যে বৃটিছৰ ছত্ৰছায়াত থকা মহাজনী-শোষণকাৰীৰ বিৰুদ্ধে হোৱা ঘটনাক একপ্ৰকাৰে মিচিংসকলৰ অৰ্থনৈতিক স্বাধীনতাৰ হুংকাৰ বুলিয়েই ক'ব পাৰি। ইতিহাসত এই ঘটনাকেই 'মিৰিৰ লুটপাট' বুলি জনা যায়। ১৯১৮ চনৰ বহাগ বিহুৰ আগে আগে মোহন পামেৰ নেতৃত্বত ঢকুৱাখনা অঞ্চলত বহিৰাগত বণিক গোষ্ঠীৰ বিৰুদ্ধে ঢকুৱাখনা মিচিং ৰাইজে মহাজনী-শোষণকাৰীৰ বিৰুদ্ধে জংগী কৃষক আন্দোলন গঢ়ি তোলে। ঢকুৱাখনা, গোগামুখ আদি অঞ্চলত খোৱাবস্তু আৰু অন্যান্য প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰীৰ নাটনি হোৱাত মহাজনকাৰীৰ ভঁৰাল বা গোদাম ঘৰ লুট-পাট কৰিবলৈ প্ৰথমে আলোচনা কৰে। মোহন পামেৰ পুত্ৰ জেনিৰামে ডিব্ৰুগড় হাইস্কুলৰ নৱম শ্ৰেণীলৈকে পঢ়িছিল আৰু তেওঁ যথেষ্ট কিতাপ-পত্ৰ, বাতৰি কাকত আদি পঢ়া-শুনা কৰিছিল বুলি জনা যায়। ডিব্ৰুগড়ৰ পৰা ঘৰলৈ আহি জেনিৰামে

মিচিংসকলক সংগঠিত হ'বলৈ গুচাইছিল বুলি জনা যায়। দুটিয়ে মোহন গাম আৰু তেওঁৰ পুতেকক গ্ৰেপ্তাৰ কৰি লৈ যায় আৰু সৰ্বেশ্বৰ বৰুৱাৰ ওকালতি জৰিয়তে পিছত দুয়ো মুক্তি পায়। এই ঘটনাৰ পিছৰ পৰা ফাটবিহু ১৯৪৩ চনলৈকে অনুষ্ঠিত হোৱা নাছিল।

মহাত্মা গান্ধীৰ নেতৃত্বত হোৱা স্বাধীনতা আন্দোলনে ভাৰতবৰ্ষৰ চুকে-কোণে দেশপ্ৰেমৰ জোৱাৰ বিয়পাই পেলাইছিল। সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষৰ লগতে অসম তথা গোলাঘাট জিলাৰ (সেই সময়ত শিৱসাগৰ জিলা) কমলা মিৰি আৰু তেওঁৰ সতীৰ্থ মিচিং ডেকাসকলকো দেশপ্ৰেমৰ সেই অমৰ বাণীয়ে উদ্বেলিত কৰিছিল। সেই অমৰ বাণীৰ দ্বাৰা উদ্বুদ্ধ হৈ এজন-দুজনকৈ শত-সহস্ৰ মিচিং ডেকা আগবাঢ়ি আহিছিল। কমলা মিৰিয়ে গজেন্দ্ৰ নাথ বৰুৱা, শংকৰ বৰুৱা আদি নেতাসকলৰ সংস্পৰ্শলৈ অহাৰ পিছত প্ৰধানকৈ চাৰিটা মৌজাত দেশপ্ৰেমৰ বাণীৰে জনতাক লগত লৈ ইংৰাজৰ বিৰুদ্ধে আন্দোলনত নামি পৰিছিল। এইক্ষেত্ৰত কমলা মিৰিয়ে মিচিং জনজাতি গাঁওসমূহ সংগঠিত কৰাৰ দায়িত্ব লৈছিল। বিশেষকৈ বঙাআটি মৌজাৰ তপৰ টেমেৰা, দুমুটি মুখ, মৰঙিয়াল, নাৰমাৰি, নাম টেমেৰা, ডেলেং গাঁও, ডকত চাপৰি, পাঠেকী গাঁও, ফলুং গাঁও, মেলেং গাঁও; মিছামৰা মৌজাৰ ন-জনা মিচিং গাঁও, চলহ গাঁও, বিজিলা গাঁও, গমবৰা চাপৰি, ভুৰি গাঁও; মহুৰা মৌজাৰ জাপিৰি, বৰকুৱাল, মৰঙিয়া, চাওনি, নাম টেমেৰা, কটুং, নিৰবি গাঁও; দেৰগাঁও মৌজাৰ বেঙাজি, ধাইহতুৰি, টিয়ুং গাঁৱৰ উপৰি বোকাখাটি মৌজাৰ বিহিয়া গাঁওসকলো সভা ভৰ্তি অভিযানত তেওঁ নামি পৰিছিল। মিচিং গাঁৱৰ উপৰি বাহাদুৰ চেটিত থকা নেপালী গাঁও, বৰবামত থকা চাহ জনগোষ্ঠীৰ গাঁও আদিতো সভা ভৰ্তিৰ অভিযান চলাই সাতশতো অধিক লোকক সভা ভৰ্তি কৰিছিল আৰু সভা ভৰ্তি কৰা তালিকাৰ বহী এখনো তেওঁ লিপিবদ্ধ কৰি ৰাখিছিল।

কমলা মিৰিৰ নেতৃত্বতেই মহুৰা মৌজাৰ বৰকুৱাল অঞ্চলতো দিবাৰাম মিৰি, বেজিয়া নইং, ডুটাই নইং, ধাকুৰাম পেগু, বোন্দা নইং, শম্ভুৰাম মিৰি আদিয়ে স্বাধীনতা আন্দোলনত জপিয়াই পৰিছিল।

১৯৪২ চনৰ আঠ আগষ্টত বোম্বাই নগৰত বহা "অল ইণ্ডিয়া কংগ্ৰেছ কমিটি"ৰ সিদ্ধান্তমৰ্মে ব্ৰিটিছৰ বিৰুদ্ধে ভাৰত-ত্যাগ আন্দোলন ঘোষণা কৰা হয় আৰু ন আগষ্ট,১৯৪২ তাৰিখে মহাত্মা গান্ধী, জৱাহৰলাল নেহেৰু আদি অনেক

নেতাক বৃটিছ চৰকাৰে কাৰাগাৰত বন্দি কৰি পিছত তেওঁলোকো প্ৰেৰণ কৰে। তেতিয়া কমলা মিৰিৰ সভাপতিত্বত ১৮ আগষ্ট,১৯৪২ তাৰিখে বড়ামাটি মৌজাৰ ওপৰ টেমেৰা গাঁৱত শান্তি সেনাৰ দল গঠন কৰি ওৰে অনীয়া এটি দলক গোলাঘাটত পিকেটিং কৰিবলৈ নিৰ্বাচিত কৰে। সভাৰ সিদ্ধান্ত অনুসৰি কমলা মিৰিয়ে মূল নেতৃত্ব লোৱাৰ উপৰি সোনধন পেগু, মালিধৰ পেগু, বলোৰাম নইং (চেক্ৰেটাৰী), বেপুং পাঠৰী (নায়ক), জাবৰুৱা মৰাং, কাৰ্তিক মৰাং, বোম্বা বৰি, কেলেৰা নইং, ঠগি বৰি, থেতেম নইং, মেকনা নইং, বুধা বৰি, মড়হা বৰি, কোমল নইং, এলোক পাঠৰী, নৰীৰাম নইং ,মেতুং বৰিয়ে শান্তি সেনাৰ কাম কৰিবলৈ সংকল্পবদ্ধ হয়। ইয়াৰ পিছতেই ২২ আগষ্ট,১৯৪২তাৰিখে পুনৰ ওপৰ টেমেৰাত নাজিৰ মিৰিৰ সভাপতিত্বত এখন সভা হয়। সভাৰ সিদ্ধান্ত মৰ্মে আঠ আগষ্টত বোম্বাইত বহা নিখিল ভাৰত কংগ্ৰেছ মহাসভাৰ প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতি পূৰ্ণ সমৰ্থন জনাওঁতে সেইসময়ত বৃটিছ চৰকাৰে যি দমন নীতি চলাই আছিল তাৰ তীব্ৰ প্ৰতিবাদ কৰাৰ কথা ঘোষণা কৰে । মহাত্মা গান্ধী প্ৰমুখ্যে কাৰাৰুদ্ধ হৈ থকা নেতাসকলক অতিবেগে মুক্তি দিবলৈ উক্ত সভাৰ জৰিয়তে দাবী জনাইছিল। পিছদিনা অৰ্থাৎ ২৩ আগষ্টৰ দিনা কমলা মিৰিয়ে বড়াপাড়া আৰু দুগুটি মুখত সভা আহ্বান কৰি ৩০আগষ্ট,১৯৪২তাৰিখে হৰতাল কৰাৰ কাৰ্যসূচী ঘোষণা কৰিছিল । পুনৰ কমলা মিৰিৰ নেতৃত্বত ২৯ আগষ্ট,১৯৪২ তাৰিখে ওপৰ টেমেৰা গাঁৱত কেলেৰা নইঙৰ সভাপতিত্বত এখন সভা পাতি শান্তি সেনা মিৰি সম্মিলনৰ প্ৰধানকৈ চাৰিটা প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰা হৈছিল। সেই প্ৰস্তাৱ কেইটা হৈছে—

১/ ৮ আগষ্টত বোম্বাইত বহা নিখিল ভাৰত কংগ্ৰেছ কমিটিৰ যি ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনৰ কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ হৈছে সভাই তাৰ পূৰ্ণ সমৰ্থন আগবঢ়ালে ।

২/ বৃটিছ চৰকাৰৰ দমন নীতিৰ বিৰুদ্ধে তীব্ৰ প্ৰতিবাদ কৰা।

৩/ মহাত্মা গান্ধী প্ৰমুখ্যে কাৰাৰুদ্ধ হৈ থকা নেতাসকলক মুকলি কৰি দিয়া ।

৪/ ৩০ আগষ্টত হৰতাল কাৰ্যসূচীত শান্তি সেনাই অংশ গ্ৰহণ কৰা। উক্ত সভাৰ সিদ্ধান্তমৰ্মে প্ৰমিলা মেদক আৰু নীলিমা মৰাঙেও হৰতাল কাৰ্যসূচীত যোগদান কৰে। হৰতাল কাৰ্যসূচীত যোগদান কৰাৰ সময়ত প্ৰমিলা মেদক আঘাতপ্ৰাপ্ত হয়।

প্ৰমিলা মেদক আৰু নীলিমা মৰাঙে স্বাধীনতা আন্দোলনত সক্ৰিয় ভাৱে অংশগ্ৰহণ কৰিছিল। কমলা মিৰিৰ নেতৃত্বত অন্যান্য গাঁৱৰ লগতে মৰাঙিয়া গাঁৱৰ

মধুৰা চাইম, মধু মৰাং, ভুলাৰাম মৰাং, পুণানাথ চিহিঙ আদিৰ লগত লাগি মৰধা, ৰঙাঘাটি, গোলাঘাট আদি ঠাইত আন্দোলন কৰিবলৈ গৈছিল। সেইসময়ত গেলাবিল নদীৰ উত্তৰ অংশৰ অন্যতম নেত্ৰী প্ৰমিলা মেদক আৰু বগীমলা মৰাঙে প্ৰকাশী মেদক, সোণটি মেদক আদি মহিলা লগত লৈ সমগ্ৰ অঞ্চলটোত স্বৰাজৰ বীজ সিঁচি ফুৰিছিল। বিশেষকৈ বিদেশী সামগ্ৰী বৰ্জনৰ বাবে সকলোকে আহ্বান জনাইছিল। প্ৰমিলা আৰু বগীমলাই নিজে বোৱা কাপোৰ পৰিধান কৰিছিল। পুৰুষসকলক খদ্দৰ কাপোৰ পৰিধান কৰিবলৈ পৰামৰ্শ দিয়াৰ লগতে বহুত শিক্ষিত পাকৈত মিচিং নাৰীসকলক নানাধৰণে উৎসাহ যোগাইছিল। প্ৰমিলা মেদক আৰু বগীমলা মৰাঙৰ নেতৃত্বতেই গেলাবিল নদীৰ উত্তৰ অংশত স্বাধীনতা সংগ্ৰামে এক উগ্ৰ ৰূপ ধাৰণ কৰিছিল বুলি জনা যায়। প্ৰমিলা মেদক আৰু বগীমলা মৰাঙে আন কিছুমান মহিলাৰ লগত লগ লাগি মিচিমি আটি নামৰ ঠাইত এজন মাৰোৱাৰীৰ বিদেশী সামগ্ৰীবোৰ জুই লগাই দিছিল। গেলাবিল নদীৰ উত্তৰ অংশৰ লোকসকলক বিদেশী সামগ্ৰী গ্ৰহণ নকৰিবলৈকো সকলোকে শিকাই দিছিল।

প্ৰমিলা মেদক আৰু বগীমলা মৰাং কেৱল স্বাধীনতা সংগ্ৰামীয়েই নাছিল, তেওঁলোক আছিল একেলগে প্ৰকৃত সমাজকৰ্মী। দুসুটি মুখ মধ্য ইংৰাজী বিদ্যালয়, দুসুটি মুখ উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয় আদি প্ৰতিষ্ঠা কৰাত প্ৰমিলা মেদকে সেহে-কেহে লাগিছিল। বিশেষকৈ দুসুটি মুখ মধ্য ইংৰাজী বিদ্যালয়খন প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ সময়ত যাদৱ মেদক সভাপতি হোৱাৰ বিপৰীতে প্ৰমিলা মেদকে সদস্যা হিচাপে থাকি সভা-সমিতিত উপযুক্ত পৰামৰ্শ প্ৰদান কৰিছিল। চৰকাৰী সাহায্য আনিবৰ বাবে চৰকাৰৰ ওচৰত গৈ আবেদন-নিবেদন কৰা, জিলা শিক্ষা বিষয়াৰ ওচৰলৈ যোৱা, শিক্ষা সঞ্চালকালয়ৰ ওচৰলৈ যোৱা আদি কামবোৰত নিজে নেতৃত্ব লৈ আগবাঢ়ি গৈছিল। সেই সময়ত মধ্য ইংৰাজী বিদ্যালয়খনত নাম টেমেশ্বৰ, বৰটিকা, গুপৰ টেমেশ্বৰ, বকুলি চাপৰি আদিৰ অনেক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে (বৰ্তমান বিদ্যালয়খন থকা ঠাইতে) থাকি পঢ়িবলগীয়া হৈছিল। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ অসুবিধাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি এটা অতি দীঘলীয়া ঘৰ সাজি বিদ্যামুনীয়াকৈ থকাৰ তেওঁ ব্যৱস্থা কৰি দিছিল। গাঁৱৰ ৰাইজৰ সহযোগত প্ৰমিলাই যেন কাটি সেই স্কুলখনটো সুন্দৰকৈ সজাই তুলিছিল। বিশেষকৈ নাৰী শিক্ষাৰ প্ৰতি তেওঁ সেই সময়তেই যথেষ্ট গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিছিল।

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ক) [illegible]

খ) [illegible]

গ) [illegible]

ঘ) [illegible]